

**slovenska
filharmonija**

**6. koncert
modri abonma
2018/19**

Håkan Hardenberger
dirigent, trombenta

napoved
april–maj 2019

Glasbeni bienale Zagreb

10. april 2019 ob 20.00

Mladinsko gledališče Zagreb

Orkester in Zbor Slovenske filharmonije

Berislav Šipuš dirigent

Piia Komsu sopran

Michael Riessler basovski klarinet

Sreten Mokrović pripovedovalec

spored Globokar

Verdijeva velikonočna glasba

z gosti iz milanske Scale

18. april 2019 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Orkester in Zbor Slovenske filharmonije

Pietro Mianiti dirigent

Francesca Manzo sopran

spored Verdi

Oranžni 7 in izven

9. in 10. maj 2019 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Nil Venditti dirigentka

Urban Stanič klavir

spored Bravničar | Škerjanc | Rahmaninov

Vokalni 8 in izven

12. maj 2019 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije

Marko Vatovec dirigent

Tatjana Kaučič klavir

Anja Gaberc harfa

Tomaž Sevšek orgle

Gregor Ravnik tenor

spored Dvořák | Janáček | Misson | Pärt

Modri 7 in izven

23. in 24. maj 2019 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester in Zbor Slovenske filharmonije

Grete Pedersen dirigentka

Ilse Eerens sopran

Anders Jerker Dahlin tenor

Matthew Brook bariton

spored Haydn

6. koncert modri

abonma 2018/19

4. in 5. april 2019 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Håkan Hardenberger dirigent, trobenta

Janez Podlesek koncertni mojster

Joseph Haydn (1732–1809)**Predstavitev kaosa iz oratorija
Stvarjenje, Hob. XXI/2****Joseph Haydn****Koncert za trobento in orkester
v Es-duru, Hob. VIIe/1**

Allegro
Andante
Finale. Allegro

Joseph Haydn**Simfonija št. 22 v Es-duru, Hob I/22,****»Filozof«**

Adagio
Presto
Menuet in Trio
Finale. Presto

Toru Takemicu (1930–1996)**Poti: In memoriam Witold Lutosławski****Witold Lutosławski (1913–1994)****Koncert za orkester**

Intrada: Allegro maestoso
Capriccio notturno ed Arioso: Vivace
Passacaglia, Toccata e Corale: Andante con moto
— Allegro giusto

V svojem dolgem življenju je bil **Joseph Haydn** priča številnim korenitim spremembam v glasbi – od Bachove smrti in epiloga baročne ere do Beethovnovne *Eroice* kot znanilke romantične epohe – kar se zrcali v njegovem bogatem skladateljskem opusu. Večino svoje ustvarjalne energije je usmeril k instrumentalni in orkestralni glasbi, kakor so narekovale potrebe glasbene kapele na dvorcu Esterházy, kjer je tri desetletja užival izjemen ugled in velikodušno podporo princa Nikolasa. Po prinčevi smrti leta 1790 se je vrnil na Dunaj in se leto pozneje odzval povabilu v London, kar je nesluteno zaznamovalo njegovo kompozicijsko pot: doživetje izvedb Händlovih dramatičnih, masovnih oratorijev je v njem prebudilo željo, da napiše »delo, ki bo dalo mojemu imenu večno slavo«.

Stopil je na povsem novo področje in ustvaril oratorij **Stvarjenje**, ki pomeni vrhunec sijajne kariere in spoj bogatih ustvarjalnih izkušenj: značilna tehnika tematskega dela izvira iz obsežnega simfoničnega opusa, podrobno poznavanje značaja in zvočnih zakonitosti posamičnega instrumenta razkriva mojstra komorne glasbe, v mogočnih fugah v zborovskih stavkih se zrcali spreten organist, večš tehnike kontrapunkta, melodična raznolikost in navidezno naraven odnos med besedo in glasbo kažeta na izkušenega pisca oper in samospetov ter, nenazadnje, prepričljivo tonsko slikanje odraža tenkočutnega, inventivnega umetnika.

Tridelno kompozicijo uvede dramatična, v sonatno formo vpeta in v prihodnost zazrta uvertura **Predstavitev kaosa**, ki zgovorno ilustrira skladateljev inovativni kompozicijski pristop. Temačno praznino veselja pred nastankom sveta slika s poudarjeno

disonančnostjo, izjemno ritmiko, melodičnimi drobci in nenadnimi izbruhi, koherentno strukturno enovitostjo ter z drznimi, nejasnimi harmonskimi postopi, ki se izogibajo kadenciranju.

Še v času skladanja oratorija (pisal ga je zanj nenavadno dolgo) je Haydnovo zanimanje vzbudila prošnja prijatelja Antona Weidingerja, virtuoznega trobentača in člana dunajskega dvornega orkestra, da mu napiše koncert za trobento. Čeprav Haydn nad zvrstjo solističnega koncerta nikdar ni bil navdušen, je prošnji ugodil. Bržkone ne le iz prijateljske ustrežljivosti: Weidinger je prav tedaj razvil povsem novo trobento z ventili in ji dal sposobnosti melodičnega instrumenta – nova kompozicija mu je omogočila, da v polni meri predstavi tehnične zmožnosti svoje inovacije (ki se sicer ni dolgo ohranila).

Koncert za trobento in orkester v Es-duru

(1796) je skladateljevo zadnje obsežnejše orkestralno delo in pionirska skladba v repertoarju za to trobilo. Zrelo delo pomeni pravi vrhunec Haydnovih več kot štiridesetletnih dosežkov na področju instrumentalne glasbe. Živahno, a hkrati emotivno tristavčno delo širokega dinamičnega obsega je sila kreativno in virtuosno ter polno značilnega humorja. Vpelje ga briljanten, nenavadno vpadljiv, zgoščen in igriv sonatni stavek, *Allegro*; široko spevna melodija v slogu siciliane preveva kratkosapni *Andante cantabile*, ki izkazuje lirične in izrazne zmožnosti solističnega instrumenta. Delo se izpoje v energičnem sonatnem rondoju, *Allegro*, ki ga zaznamujejo fanfarni slog, tehnična briljanca in glasbeni elan.

Bistveno bolj kot oblika koncerta je Haydna navduševala simfonija, ki jo je (Mozartu in Beethovnu

ob boku) pomagal razviti do stopnje popolne strukturne in umetniške integritete. Njegov osupljiv simfonični opus je zgovoren dokument kompozicijske razvojne poti – od neznatnih prvih poskusov do mogočnih uspehov zrelih poznih del. A že nekatere zgodnje simfonije izkazujejo poteze mojstrovini; ena takih je **Simfonija št. 22 v Es-duru, »Filozof«** (1764). Oblikovana po vzoru baročne cerkvene sonate z modificiranim sosledjem standardiziranih štirih stavkov najbolj izstopa s specifičnostjo barv in zvoka, ki jo zagotavlja edinstvena, v simfonični literaturi zelo redka instrumentacija: simfonija je namreč napisana zgolj za instrumente temnejših barv (dva angleška rogova, dva rogova in fagot) ter godala. Počasen in obsežen prvi stavek je resnoben, razmišljujoč *Adagio*, ki je delu prinesel vzdevek »Filozof« – tako zavoljo prevladujoče introspektivne atmosfere kot tudi mirnega, resnega dialoga med posamični instrumenti. Presunljivemu stavku učinkovito kontrastira virtuosen, energičen in duhovit *Presto*, a se uvodno razpoloženje v *Menuetu* vrne. Simfonijo sklene očarljiv *Finale*, ki z ritmom galopa in značilno instrumentalno barvo aludira lovsko glasbo.

Eden najvidnejših japonskih skladateljev minulega stoletja **Toru Takemitsu** je imel nenavadno odklonilen odnos do zakonov glasbene teorije: »Zvok rabi svobodo, da lahko diha,« saj »kot ne moremo načrtovati življenja, tudi glasbe ne moremo,« je trdil. V veliki meri samouk se je napajal v Debussyjevi impresionistični sonornosti, Messiaenovi modalnosti in Cageovi kompozicijski filozofiji, zgledoval se je po Schönbergu, Webernu, Vareseju idr. Ob tem pa vseskozi preizkušal različne sodobne izrazne

možnosti – od improvizacije, serialne tehnike in grafične notacije do *musique concrete* in elektronske alteracije orkestrskih zvokov. Razvil je nadvse individualno, samosvojo glasbeno govorico, ki povezuje orientalske in zahodnjaške elemente ter spaja nasprotja (npr. tišina – zvok, tradicija – inovacija ipd.) ter razodeva velikega mojstra instrumentacije s tenkočutnim razumevanjem za orkestralne barve.

V spomin na uglednega skladatelja Lutosławskega je Takemicu napisal solistično skladbo za trobento **Poti: In memoriam Witold Lutosławski** (1994). Skladba z značajem fanfarne žalostinke se značilno ogiba vsakim tradicionalnim oblikovnim okvirom. Strukturo, osvobojeno metrike in taktnic, gradi s ponavljajočimi se, ritmično variiranimi frazami in melodičnimi motivi, ki se »tako kot poti v vrtovih, sprehajajo skozi subtilne scenske spremembe«.

Delo, posvečeno nocojšnjemu dirigentu in solistu Håkanu Hardenbergerju, je bilo prvič izvedeno leta 1994 na festivalu Varšavska jesen – festivalu, katerega ustanovitev leta 1956 je zaznamovala začetek nove ere poljske glasbe. Razvijanje sodobnih, lastnih estetskih nazorov je bilo po drugi svetovni vojni za poljske umetnike skorajda nemogoče, saj je prišla država pod sovjetski režim, katerega rigorozni doktrini se je uklonil tudi **Witold Lutosławski**: izogibal se je kritiziranemu formalizmu, melodični in harmonski izraz pa naslonil na ljudsko dediščino. Vrhunec in epilog skladateljevega t. i. folklorističnega sloga je briljantni **Koncert za orkester** (1954) – sledilo mu je drugačno, avantgardno in nadvse individualno obdobje. Virtuozna skladba se od predhodnih sorodnih del

pomembno loči predvsem v poglobljeni, strukturalni uporabi ljudskega gradiva. Avtor je namreč ohranil le ljudsko melodiko, ki pa jo je preoblikoval v novo resnico: razdrobil jo je na najmanjše drobce, ji nadel novo harmonsko preobleko, ji zoperstavil atonalno kontrapunktiko in jo vpel v neobaročne oblike. »Zdi se mi, da sem v tem delu do konca izčrpal možnosti uporabe ljudske tematike,« se je Lutosławski več let pozneje obrnil nazaj na eno svojih največjih uspešnic.

Delo v polni meri izrablja izrazne zmožnosti in tehnično briljanco modernega simfoničnega orkestra, s čimer ustvarja bogat kalejdoskop instrumentalnih barv. Oblikovano v treh stavkih oživlja stare formalne zasnove. *Intrada* je slovesna, tematsko zaokrožena in resnobna uvertura. *Capriccio notturno* (v vlogi tradicionalnega scherza) sooča igrivost in atmosferično nočno glasbo; osrednji *Arioso* (namesto tria), v izrazu in dinamiki silovitejši, pomeni prvi višek skladbe. Obsežen sklepni stavek je grajen v tri med seboj verižno povezane dele: kompleksen niz variacij *Passacaglie* vodi v ritmično živahno *Toccato*, dramatičen zaključek pa pripravi *Corale*, ki je pravi finale monumentalnega stavka in hkrati skladateljeve prve ustvarjalne periode.

Ta hip eden najslovitejših in iskanih trobentačev na svetovnem glasbenem zemljevidu, **Håkan Hardenberger** (1961), je zgradil svojski, prepoznaven slog tako v vlogi solista kot dirigenta. Glasbenik, ki premika meje igranja na trobento, navdušuje glasbeno stroko in javnost z impresivno virtuoznostjo, tehnično in intonančno brezhibnostjo, briljantnostjo srebrnkastega tona, izjemnim dinamičnim niansiranjem in široko paleto barv. Pester repertoar, ki ga obvladuje, sega od klasicističnih do najsodobnejših del, napisanih prav zanj: novitete so mu posvetili med drugim Sir Harrison Birtwistle, Brett Dean, Hans Werner Henze, Steven Mackey, Olga Neuwirth, Arvo Pärt, Toru Takemitsu, Mark-Anthony Turnage in Rolf Wallin.

Kot solist redno sodeluje z najvidnejšim orkestri – Newyorško filharmonijo, Dunajskimi in Berlinskimi filharmoniki, Švedskim radijskim simfoničnim orkestrom, Londonskim simfoničnim orkestrom – in dirigenti, kot so Martyn Brabbins, Péter Eötvös, Alan Gilbert, Daniel Harding, Ingo Metzmacher, Andris Nelsons, Sakari Oramo, Jukka-Pekka Saraste in John Storgårds. Pogost gost je tudi na dirigentskem podiju, vodil je številne ugledne orkestre, med drugim filharmonike BBC, Švedski komorni orkester, Dresdensko filharmonijo, simfonike RTV Dublin ter simfonična orkestra iz Baskije in Malmöja.

Ponaša se z izjemno bogato diskografijo, posneto v sodelovanju z najuglednejšimi glasbenimi založbami (Philips, EMI, Deutsche Grammophon in BIS). Svoje dragoceno znanje in izkušnje prenaša na mlajše generacije kot profesor na Glasbenem konservatoriju Malmö, uspešen pa je tudi kot umetniški direktor Komornega glasbenega festivala Malmö.

blue 6

4 and 5 April 2019 7.30 pm

Gallus Hall, Cankarjev dom

Slovenian Philharmonic Orchestra

Håkan Hardenberger conductor, trumpet

Joseph Haydn

*Die Vorstellung des Chaos from the oratorio
Die Schöpfung (The Creation), Hob. XXI/2*

Trumpet Concerto in E-flat major, Hob. VIIe/1

Symphony No. 22 in E-flat major, Hob. I/22

Tōru Takemitsu

Paths. In memoriam Witold Lutosławski

Witold Lutosławski

Concerto for Orchestra

Swedish musician Håkan Hardenberger is considered one of the best trumpeters of our time. After studying with Pierre Thibault at the Paris Conservatory and Thomas Stevens in Los Angeles, he became a virtuoso interpreter of the classical repertoire, as well as a convincing performer of new compositions, having commissioned works from many composers such as Tōru Takemitsu, Hans Werner Henze, Rolf Martinsson and Arvo Pärt. Recently, he has also gained a reputation as a conductor.

The programme consists of two distinctly contrasting parts. In the first, there are three works by the giant of Classicism, Joseph Haydn, ranging from the powerful introduction to the oratorio *The Creation*, through the *Trumpet Concerto*, featuring Hardenberger himself as soloist, to *Symphony No. 22*, which was created during the time of the master's service in Eisenstadt, the capital of Austria's Burgenland province.

The second part is marked by one of the greatest musicians of the twentieth century, Polish composer Witold Lutosławski. *Paths* for trumpet was composed by Japanese composer Tōru Takemitsu in 1994 on the death of his Polish colleague, and Hardenberger premiered the work at the festival Warsaw Autumn in the same year. *Concerto for Orchestra*, written by Lutosławski on the initiative of artistic director Witold Rowicki and dedicated to the Warsaw Philharmonic, is both the culmination and the conclusion of the period of the composer's opus inspired by folk music.

Ciklus družinskih koncertov 2018/19

5. koncert

6. april 2019 ob 11.00

**Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija**

ZABOBNAJ IN ZAPOJ

**Zbor Slovenske filharmonije
Filharmonični tolkalni ansambel
Slovenski tolkalni projekt**

Sašo Vrabič beatboxer

Jerica Bukovec dirigentka

Franci Krevh povezovalc

spored **slovenske ljudske pesmi** | **B. Šaljič**
Podešva | **A. Kumar** | **R. Gobec** |
D. Mancini | **K. Pahor** | **B. Vremšak**

Glas in tolkala sta verjetno najstarejši človeški duet. Povezuje ju prvinskost, preprostost in možnost, da ju lahko združena izvaja skoraj vsak. Petje in bobnanje sta bila skozi zgodovino povezana pri delu, obredih, plesu, v zadnjih sto letih pa izvrstno uporabljena na koncertnih odrih.

Koncert *Zabobnaj in zapoj* je unikaten glasbeni spored, ki mladim poslušalcem predstavlja raznolikost tolkal in barvitost glasov v zboru. Je glasbeno potovanje po različnih kombinacijah uporabe vokala in tolkal; pestrost različnih glasov in pevskih tehnik znotraj zbora se dopolnjuje s pisano paleto tolkal – od preprostih lesenih desk in praznih konzerv do koncertne marimbe. Osnova programa so slovenske ljudske pesmi, te pa se navezujejo na umetna glasbena dela in tudi glasbo iz risank.

Posebni gost bo beatboxer Sašo Vrabič s predstavitevijo nevidnih bobnov, skozi koncert pa vas bo vodil Franci Krevh. Ker bo na sporedu veliko slovenskih ljudskih pesmi, bomo veseli, če boste zapeli z nami!

Primerno za otroke od 5. leta naprej.

Vstopnice:

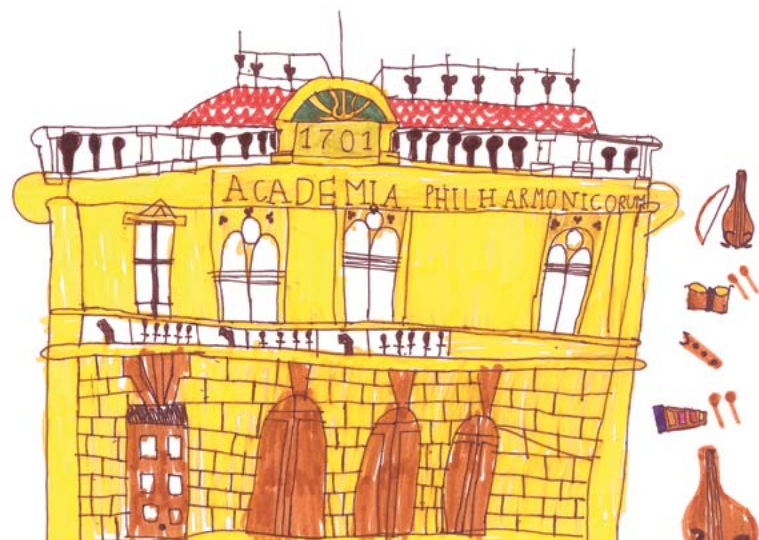
blagajna Slovenske filharmonije, Kongresni trg 10, Ljubljana
med delavniki od 11. do 13. in od 15. do 17. ure
ter uro pred koncertom

T +386 1 24 10 800, **E** info@filharmonija.si

Spletna prodaja: <https://filharmonija.kupikarto.si/>

Cena vstopnice posameznega koncerta: 5 €

www.filharmonija.si

Slovenska filharmonija – *Academia philharmonicorum*

@SFilharmonija

@slofilharmonija

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije, Modri abonma, št. 6
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktorica: Marjetica Mahne
Umetniški vodja OSF: Klemen Hvala
Avtorica spremne besede in urednica življenjepisa: Špela Lah
Jezikovni pregled slovenskega besedila: Tanja Svenšek
Oblikovanje: Futura DDB, d. o. o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Fotografija na naslovnici: Marco Borggreve
Tisk: Birografika Bori, Ljubljana
Naklada: 1300 izvodov
Ljubljana, april 2019

Redakcija koncertnega lista je bila zaključena 1. aprila 2019.

ISSN 2350-5117

LIBERA ME

**VERDIJEVA VELIKONOČNA
GLASBA Z GOSTI
IZ MILANSKE SCALE**

18. april 2019 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija

**Orkester in Zbor
Slovenske filharmonije**

Francesca Manzo
sopran

Pietro Mianiti
dirigent

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
F +386 1 2410 900
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije.
Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.